

ЕНДАУМЕНТ, ЯК СПОСІБ ФІНАНСУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ ВУЗУ

@Тимохова Г.Б., 2015

Тенденції розвитку сучасної системи вищої освіти в Україні свідчать про зниження регулюючої функції держави в даній сфері. Держава надає велику автономність університетам, що значно підвищує рівень їх відповідальності. Заохочується не тільки широке співробітництво (в тому числі і міжнародне) між різними навчальними закладами, але більша самостійність у наповненні навчальних програм, розробці стандартів діяльності, вітається законодавча ініціатива. Таким чином, університетам надається можливість самостійно інституційно оформити освітнє середовище.

При цьому статус бюджетної установи обмежує можливості ВНЗ й у використанні залучених (позабюджетних) фінансових ресурсів: для цього потрібне затвердження вищим органом державного управління фінансових планів — кошторисів і спеціальний дозвіл. Виникає ресурсна залежність ВНЗ від держави, а сама процедура отримання державних коштів у багатьох випадках визначається ступенем лояльності керівників ВНЗ до керівників міністерства і держави.

Тому питання фінансування формування та розвитку дослідницького потенціалу вузу потребує належного інституційного оформлення. Саме завдяки інституційному фактору довіри, отримала поширення така форма фінансування освіти як ендаумент фонди. Фінансовим «ендаумент» називаються гроші або інші активи, передані спонсорами благодійними організаціями на умовах, інвестивання. А організації для досягнення суспільних цілей будуть використовувати тільки отриманий від цього дохід, залишаючи самі передані активи в недоторканності, тобто за допомогою ендаумента його володар отримує постійне джерело фінансової підтримки і таким шляхом він «наділяється здатністю» здійснювати суспільно корисні дії.

Використання ресурсів благодійності для фінансування проектів та програм у сфері освіти і науки все більш широко використовується в сучасній зарубіжній практиці. Формуванню цієї тенденції сприяло динамічний розвиток у всьому світі сектора некомерційних (неприбуткових) організацій (НКО) і прагнення держав перекласти на них частину функцій у сфері соціальної політики. Якщо спочатку ресурси благодійності використовувалися виключно для вирішення проблем у сфері соціального захисту, то сьогодні вони активно застосовуються для накопичення людського капіталу, в тому числі фінансування освіти та наукової діяльності.

Оскільки на фінансування вузу використовується не капітал ендаумента, а лише отриманий від нього дохід, для того, щоб ефект від ендаумента був помітний, розмір капіталу повинен бути досить високим. Очевидно, що акумулювати такий капітал можна тільки протягом досить тривалого часу, а до досягнення цієї величини ендаумента витрати на його формування будуть просто покриватися з поточних доходів вузу, в ряді випадків і так невеликих.

Створення ендаументів є нагальною необхідністю для тих вузів, які хочуть забезпечити собі стійке довгострокову конкурентну перевагу на ринку освітніх послуг за рахунок виробництва знань. Проте їх використання вимагає значних витрат з боку вузів. По суті справи, для того, щоб мати можливість залучати кошти в свій цільовий фонд, вуз вже має володіти певним конкурентною перевагою, яке служило б «приманкою» для жертводавців (і яке могло б бути розвинуте далі за рахунок їх внесків). Це ставить у більш вигідні умови великі вузи з багатою історією і хорошою репутацією.

Література

1. Вінніков О. Правові аспекти створення і діяльності фондів громад в Україні / О. Вінніков. – Школа фондів громад – 2010. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://ufb.org.ua/uploads/new_brochure_small.pdf.
2. 2013 NACUBO Endowment study. National Association of College and University Business Officers (NACUBO). 2013. Retrieved 2014-02-02.
3. Соколова С.Ю. Фонды целевого капитала – инструмент благотворительной деятельности. [Електронний ресурс] – Режим доступу: [http:// economicarggu.ru/2010_4/sokolova.pdf](http://economicarggu.ru/2010_4/sokolova.pdf).